

LEADERSHIPUL ȘI MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVI

LEADERSHIP AND MANAGEMENT IN PRIMARY EDUCATION

Prof. Deacu Mirela,

Liceul Teoretic "Nicolae Cartojan" - Giurgiu,

deacumirela@yahoo.com

We suggest you to cite this article as:

Deacu, M. 2020. Leadershipul și managementul clasei de elevi. *Junior Scientific Researcher*, Vol VI, Special Issue 1, pp. 1-5

Abstract

Comunicarea reprezintă un sistem deschis și este influențată de numeroși factori. De aceea, atunci când se face referire la conceptul de „barieră” în cadrul procesului de comunicare, intervin numeroase provocări cărora părțile implicate trebuie să le facă față. Articolul de față prezintă principalele bariere de comunicare din domeniul educației și oferă o imagine de ansamblu asupra elementelor de care cadrele didactice trebuie să țină cont pentru a reuși să transmită cât mai clar mesajul la clasă.

Cuvinte cheie: management educațional, managementul clasei de elevi, leadership, comunicarea.

JEL Classification: I20, I21

Abstract

Communication is an open system and is influenced by many factors. Therefore, when referring to the concept of 'barrier' in the communication process, there are numerous challenges that the parties involved have to face. This article presents the main communication barriers in the field of education and provides an overview of the elements that teachers must take into account in order to convey the message as clearly as possible.

Cuvinte cheie: management educațional, managementul clasei de elevi, leadership, comunicarea.

JEL Classification: I20, I21

Introducere

În demersul didactic de îmbunătățire a aptitudinilor de comunicare trebuie pornit de la o analiză atentă a tuturor elementelor implicate. Conform Pânișoară (2003), se desprind astfel câteva linii de care trebuie urmate:

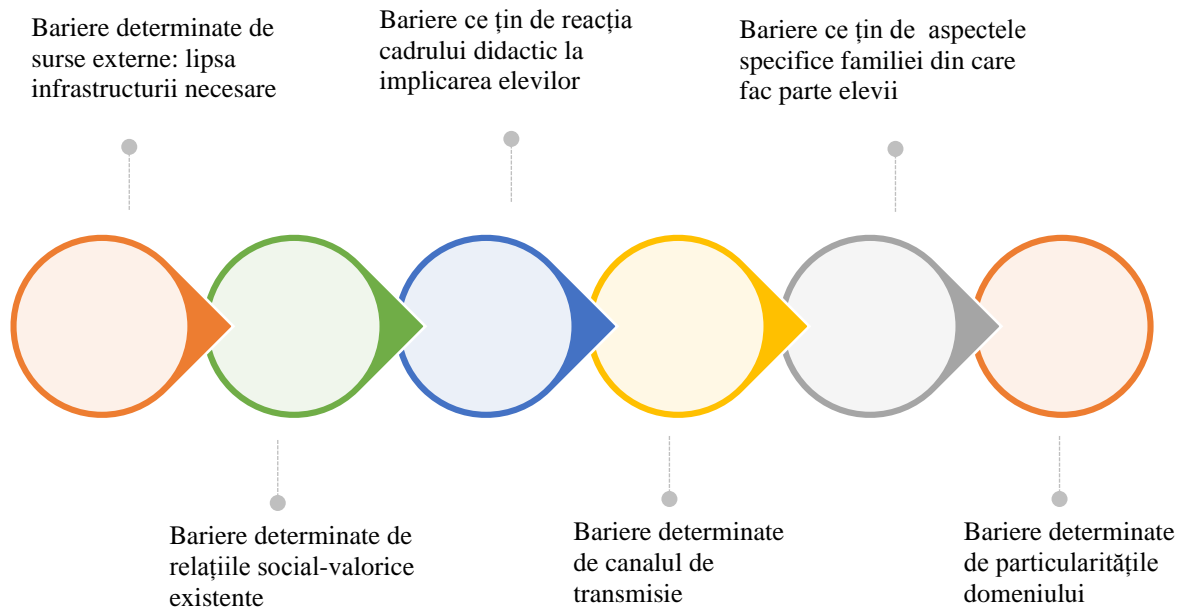
- ❖ eficiența comunicării – care poate crește atunci când mediul comunicațional este propice, fiind vorba atât de mediul fizic în sensul ergonomiei școlare, cât și de mediul socio-psiho-pedagogic;
- ❖ armonizarea scopurilor și obiectivelor activității pe care ne-o propunem la structura comunicațională prezentă;
- ❖ activitățile de perfecționare a deprinderilor de comunicare la nivelul emițătorului sau receptorului. De precizat este faptul că în ceea ce-l privește pe emițător, este indicat ca elevii să fie pregătiți inițial referitor la anumite aspecte legate de subiectul pe care vor să-l transmită (în ce măsură acesta întrunește necesitățile celor care vor recepționa mesajul, în ce măsură persoana emițătoare este îndeajuns de motivată și cunoaște subiectul, în ce măsură ocazia este potrivită pentru transmiterea acestui tip de mesaj).

Procesul de comunicare în educație este unul complex și necesită o serie de instrumente pentru ca acesta să fie realizat optim, precum și abilități din partea cadrului didactic, precum: capacitatea de parafrază, oferirea de feedback sau identificarea emoțiilor din partea elevilor (Schmuck & Schmuck, 1975). Comunicarea educațională înlesnește actul de predare per ansamblu și se diferențiază de comunicarea didactică care se remarcă ca o formă particulară și reprezintă fundamentul actului de predare-asimilare a cunoștințelor (Iacob, 2004).

În plus, este de precizat faptul că în cele mai multe cazuri, comunicarea nu se realizează într-un mediu ermetic, ci este influențată de numeroși factori interni și externi care denaturează în unele cazuri sensul mesajului transmis. De aceea, este necesară prezentarea principalelor bariere care apar în comunicare: cele care țin de sistem și cele care țin de proces. Pe de o parte, este vorba de *barierele care țin de sistem*: la nivelul agenților comunicaționali – receptor, emițător – pe de o parte, sau în contextul comunicării la nivelul canalului de comunicare, pe de altă parte. În această categorie sunt identificate aspecte comune atât receptorului, cât și emițătorului: deficiențele de transmisie și de recepționare a informației, conceptualizarea mesajului în funcție de situație și de scop, alegerea mijloacelor de comunicare, statutul social al comunicatorilor. De precizat este faptul că aceste bariere pot apărea din cauza unor factori fizici permanenți sau situaționali, precum: deficiențe innăscute ale comunicatorilor, acustica defectuoasă a sălii unde se desfășoară activitatea didactică, dificultăți de vorbire a cadrului didactic, etc), dar și unor factori socioculturali – de exemplu, atunci când cadrul didactic nu are cursul structurat și adaptat în funcție de profilul clasei de elevi. Pe de altă parte, este vorba de *barierele care țin de proces* – acestea sunt considerate mai degrabă rezultatul

interacțiunii din interiorul comunicării. Alte bariere întâlnite în comunicarea didactică sunt exemplificate în figura nr. 1.

Figura nr. 1 Tipuri de barieră în comunicarea didactică

Sursa: Realizat de autor după Băsu (2016) și Bănică et al. (2016)

Tot în lucrarea lui Schmuck & Schmuck (1992), citată de Pânișoară (2003), sunt precizate patru niveluri importante de comunicare în clasă, și anume:

- mesajul adus în atenție în același timp de către comunicarea verbală și cea nonverbală; atunci când cele două nu sunt consonante se poate vorbi de o scădere a eficienței comunicării;
- intențiile manifeste și intențiile ascunse ale partenerilor educaționali; dacă diferența între ceea ce comunicatorii afirmă în interiorul relației lor de comunicare și ceea ce urmăresc cu adevărat este foarte mare, comunicarea își pierde din autenticitate, trimite spre conflicte și ineficiență. Adevărul și încrederea sunt două elemente indispensabile unei relații comunicaționale autentice;
- un al treilea nivel este reprezentat de latura acțional-emoțională a activităților de comunicare în clasă;
- al patrulea nivel se referă la funcțiile de susținere a sarcinilor de grup; utilizarea unor tehnici de învățare prin interacțiunea de grup se va produce folosindu-se nu doar latura funcțional-operațională a muncii în echipă, ci și prin folosirea și dezvoltarea simultană a unei întregi palete de sentimente și afecte, exterioare

activității propriu-zise, dar care contribuie la integrarea membrilor, la dezvoltarea interesului și a motivațiilor pentru o astfel de activitate.

O altă împărțire a barierelor în comunicare este dată de Silvaș și Modrea (2012), care îi citează în studiul lor pe Altman, Valenzi și Hodgetts (1985, pp. 528-531). Astfel, se consideră barierele majore în eficiența comunicării următoarele:

- ▶ blocajele emoționale - de exemplu, defensiva pe care un elev timid o are în momentul susținerii unui examen oral;
- ▶ repertoriile comunicaționale diferite;
- ▶ incapacitatea emițătorului de a se exprima adecvat;
- ▶ caracteristicile personale ale unuia sau altuia dintre comunicatori, etc.

În studiul lui Wilcox, Ault și Agee, citat de Pânișoară și Pânișoară (2016) se face referire la mesaj ca la elementul central al comunicării. Depinde de receptor dacă mesajul este înțeles așa cum a dorit emițătorul să îl transmită, receptorul având capacitatea de a amplifica mesajul, de a-l interpreta eronat sau chiar de a-l ignora. Privind dintr-o astfel de perspectivă, barierele care se desprind pot include următoarele elemente:

- fonduri experiențelor divergente ale participanților;
- diferențe educaționale;
- diferențe de interes privitor la mesaj;
- diferențe privind nivelul de inteligență;
- lipsa respectului reciproc;
- diferență de vârstă, sex, rasă sau clasă socială;
- diferențe în stăpânirea limbajului;
- lipsa abilităților de comunicare la emițător;
- lipsa abilităților de ascultător receptor;
- închidere în ceea ce privește fondul informațional etc.

Mesajele la persoana I folosite în limbajul responsabilității sunt focalizate pe ceea ce simte persoana care comunică și pe comportamentul interlocutorului și astfel sunt prevenite reacțiile defensive în comunicare. Pentru asigurarea eficienței în comunicarea didactică învățătorul sau profesorul trebuie să aibă în vedere și alte câteva aspecte ce nu au fost surprinse până acum. Este astfel vorba de spontaneitatea în exprimarea opiniilor personale, fără a încerca impunerea propriului punct de vedere (Potîng, 2004); de evitarea moralizării elevilor -atitudine care cauzează sentimente de neliniște și care stimulează chiar resentimentele; folosirea metodelor interactive de grup; în interiorul grupului din care face parte elevul să aibă rolul său bine definit pentru a participa activ la reușita grupului și folosirea unor metode moderne în procesul instructiv educativ, cum ar fi de exemplu „brainstorming”-ul.

Reciprocitatea dialogată este forma esențială în care se prezintă relația în educație (Șpac, 2017). Raportul este de mutualitate desfășurată pe orizontală între elevi, și pe verticală, între aceștia și profesori. Școala însăși este o instituție care formează asemenea trăsături fără de care nu se poate atinge idealul educativ. În acest context, dialogul verbal

și nonverbal, cu toate formele derivate– devine modalitatea prin care se verifică reciprocitatea.

Concluzii

Responsabilitatea cadrului didactic este să organizeze, să stimuleze, să incite și să evalueze procesul educației. Învățătorul/profesorul creează astfel condiții favorabile învățării, devenind el însuși cel care învață, pentru că raporturile sunt reciproce. Relația de reciprocitate nu este una lipsită de mijloace care favorizează și reglează controlul și autoritatea. De altfel, învățarea însăși este un proces în care au loc schimburi, interacțiuni între două persoane distincte, dar care se întâlnesc pentru că vor să-și facă accesibilă o realitate obiectivă.

Bibliografie:

1. Bănică, G., Bindileu, I.R., Pană, E., Teodoriu, A.M. 2016. Studiu comparativ asupra barierelor de comunicare în mediul universitar. Disponibil la: http://www.imst.pub.ro/Upload/Sesiune/ComunicariStiintifice/Lucrari_2016/06.22/22.L04.pdf.
2. Băsu, M. 2016. Bariere în comunicarea didactică și soluții de îndepărtare a acestora. Conferința Națională de Învățământ Virtual, ediția a XIV-a. Disponibil la: http://c3.icvl.eu/papers2016/cniv/documente/pdf/sectiuneaE/sectiuneaE_lucrarea36.pdf.
3. Băban A. 2001, *Consiliere educațională*, Imprimeria Ardealul, Cluj-Napoca
4. Iacob, L. 2004 . Comunicarea în context educativ și didactic. PONDEROSA VOX. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Comunicarea%20in%20contextul%20educativ%20si%20didactic.pdf.
5. Lacombe F. 2005, *Rezolvarea dificultăților de comunicare*, Editura Polirom, Iași
6. Pânișoară O. 2003, *Comunicarea eficientă*, Editura Polirom, Iași
7. Pânișoară, G., Pânișoară O. 2016. Managementul resurselor umane. Ghid practic. Editura Polirom: Iași.
8. Poțîng, A. 2004. Blocajele comunicării. Ex Cathedra. 2 (24). Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Blocajele%20comunicarii.pdf.
9. Schmuck, R., Schmuck, P. 1975. Group Processes in the Classroom. Brown Company Publishers. Disponibil la: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED137166.pdf>.
10. Silvaș, A., Modrea, A. 2012. Altman, Valenzi și Hodgetts (1985, pp. 528-531) consideră barierele majore în eficiența comunicării următoarele. Disponibil la: <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A22495/pdf>
11. Șoitu L. 2001, *Pedagogia comunicării*, Institutul European, Iași
12. Șpac, S. 2017. Comunicarea didactică cu părinții în contextul evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/140-143_14.pdf